

Agenda

Natuurpunt

zondag 7 april

Dagtocht Kempen~Broek 9.00 en 13.00 uur Smeethof, Bocholt.

zondag 21 april en zondag 5 mei

Vogelwandeling Hageven 9.00 uur NEC De Wulp.

zondag 5 mei en zondag 7 juli

Natuurexcursie Hageven

9.00 uur NEC De Wulp.

zondag 5 mei

Dauwwandeling met ontbijt

6.45 uur kerk van Bocholt.

Inschrijven noodzakelijk.

zondag 2 juni

Natuurexcursie Smeethof 10.00 en

14.00 uur Smeethof, Bocholt.

zondag 16 juni

Bloemen-kruidenwandeling Smeethof

14.00 uur Smeethof, Bocholt.

Natuurmonumenten

zondag 14 april

Voorjaarswandeling Hageven-Plateaux

10.00 uur werkschuur Natuur-

monumenten, Barrier 15a, Bergeijk

zondag 26 mei

Orchideeënwandeling Hageven-

Plateaux 10.00 uur werkschuur

Natuurmonumenten, Bergeijk

NMC De IJzeren Man

zondag 7 april

Excursie De Zoom, Nederweert

7.30 uur politiebureau Weert.

zondag 21 april

Bloesemwandeling Voerstreek (IVN)

9.00 uur Hoge Kei, Weert of

10.00 uur kerk St.-Pietersvoeren.

vrijdag 3 mei

Gezinswandeling Lamershof (IVN)

Thema: vogels rond huis en tuin

19.00 uur Hoge Kei of 19.15 uur

Lamershof, Weert.

zondag 5 mei

Vogelwandeling De Luysen (IVN)

7.00 uur Hoge Kei, Weert of

7.15 uur Vosseven, Stramproy.

zondag 26 mei

Orchideeënwandeling Kunderberg

(IVN) 9.00 uur Hoge Kei, Weert of

9.45 uur kerk Ubachsberg.

zondag 23 juni

Wandeling Landgoed 't Kruis (IVN)

Thema: landschap en flora. 9.00 uur

Hoge Kei, Weert of 9.30 uur 't Kruis,

Nederweert.

Natuurmonumenten koopt landgoed Kettingdijk aan

In de omgeving van Weert koopt de Vereniging Natuurmonumenten tal van natuurgebieden aan in het kader van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS).

In 1990 kwam de Nederlandse overheid in het Natuurbeleidsplan met de EHS, zeg maar de natuurlandkaart van de toekomst. In deze EHS werken Rijk, provincie en instanties als Natuurmonumenten samen om belangrijke natuurgebieden te versterken en met elkaar te verbinden. De grootste, recente aankoop van Natuurmonumenten is Kettingdijk.

Kettingdijk

Het landgoed Kettingdijk heeft een oppervlakte van 116 hectare. Het gebied bestaat onder andere uit natte loofbossen, die het leefgebied zijn van bedreigde dagvlindersoorten en zeldzame amfibieën. Dankzij de rust in het gebied zijn in de directe omgeving afgelopen winter zelfs overnachtende kraanvogels gesig-

Landgoed Kettingdijk

naleerd. Door de aankoop kan de natuurlijke situatie van vóór de ontginning in ere worden hersteld. Een gedeelte van de landbouwgronden moet daarvoor nog pachtvrij gemaakt worden. De potenties van het gebied zijn zeer groot: tot het begin van de twintigste eeuw werd deze streek gerekend tot de belangrijkste natuurgebieden van Nederland. Bovendien is Kettingdijk in Kempen~Broek een belangrijke schakel tussen de natuurgebieden Kruispeel/Laurabossen en Wijffelterbroek/Smeethof.

Openingstijden

NEC De Wulp,

Tussenstraat 10, B-3910 Neerpelt, België, telefoon (0032) 011 - 80 26 77, e-mail: de.wulp@wanadoo.be

Iedere zaterdag en zondag open van 14.00 tot 18.00 uur. Op maandag gesloten. Voor groepen na afspraak van dinsdag tot en met vrijdag.

NMC De IJzeren Man,

Geurtsvenweg 4, 6006 SN Weert, Nederland, telefoon (0031) 0495 - 52 48 93, fax (0031) 0495 - 66 42 25, e-mail: t.vandenberkmortel@natuurmonumenten.nl
Tot 1 mei geopend van dinsdag tot en met zondag van 13.00 tot 16.00 uur en vanaf 1 mei van 13.00 tot 17.00 uur.

Colofon

Wulpenvlucht is een gezamenlijke kwartaaluitgave van Natuurpunt vzw en de Vereniging Natuurmonumenten. Deze nieuwsbrief wordt gratis verspreid onder geïnteresseerden. Voor een abonnement kunt u bellen naar (035) 655 99 11 (Nederland, ledenservice Natuurmonumenten) of naar (011) 80 26 77 (België, NEC De Wulp).

Redactie

Theo van den Berkmortel, Mia Bosquet, Ignace Ledegen, Nicoline van Tiggelen

Eindredactie + v.u.

Van Tiggelen Tekst & Communicatie, Oirschot

Opmaak

Ster design BNO, Eindhoven

Drukwerk

Drukkerij van Drunen, Eindhoven

Wulpenvlucht

Driemaandelijke nieuwsbrief over natuurgebieden van Natuurpunt en de Vereniging Natuurmonumenten rondom natuureducatief centrum De Wulp.

Nummer 9
April-mei-juni 2002

In dit nummer

Pagina 2

Geef een teek geen kans!

Expositie

De Bij en Wij

Pagina 3

Een woordje met...
Wim Vandenrijt

Pagina 4

Natuurmonumenten
koopt landgoed
Kettingdijk aan

Agenda

Vloeiweiden maken van de Watering een rijk natuurgebied

Nu de fusie tussen De Wielewaal en Natuurreservaten een feit is, kunnen we heel wat gebieden in de kijker plaatsen die voorheen beheerd werden door De Wielewaal. Eén van deze gebieden is De Watering in Lommel.

De Watering, een 230 hectare groot natuurgebied in het noorden van Lommel, is niet alleen cultuurhistorisch gezien, maar ook wat flora en fauna betreft een uniek gebied. Dankzij een ingenieus bevoeiingssysteem werden de arme Kempische zandgronden eind 19de eeuw omgevormd tot vruchtbare vloeiweiden. Op de percelen werd aanvankelijk alleen gras (hooi in juni en tweede snede in augustus) gewonnen. Toen er vanaf 1900 populieren geplant werden langs de bevoeiingssloten en afvoergrachten ging de graswinning ter ziele. In de jaren zeventig wisten de leden van de vroegere Wielewaalafdeling met jaarlijks terugkerende en zeer arbeidsintensieve beheerwerken negen hectaren oorspronkelijke vloeiweiden met het nog intacte bevoeiingssysteem te redden. Deze negen percelen van elk één hectare van De Watering vormen - samen met de vloeiweiden Pelterheggen die door Natuurmonumenten beheerd worden - een unieke biotoop in

Gulden sleutelbloem. Foto: Marc De Clerck

West-Europa met een uitzonderlijke flora.

Alpen

Deze flora hebben we aan drie factoren te danken. Ten eerste aan de aanvoer van het mineraalrijke kalkwater van de Maas. Ten tweede aan de wisselwerking tussen de oorspronkelijke, zure Kempische zandgrond en het basische slib dat zich afzet. Ten derde aan inzaaien van hooizaad uit de Italiaanse alpenweiden in 1850; hiertussen zat namelijk zaad van alpenbloemen. We treffen er zeldzame soorten aan als slanke sleutelbloem, grote keverorchis, blaasilene, beemdooievaarsbek, bonte krokus en bergklokje.

Voor insecten is deze bloemenpracht een waar paradijs. Niet minder dan 28 soorten libellen, vele soorten sprinkhanen en vlinders vinden er hun toevlucht. Tussen de 70 broedvogels van het gebied noteren we havik, buizerd, sperwer en torenvalk, maar ook wielewaal, kleine bonte specht, nachtegaal, spotvogel, grauwe vliegenvanger en zelfs tot 1990 jaarlijks grauwe klauwier. Dankzij de grote inzet van Natuurpunt Noord-Limburg is een bezoek aan dit unieke gebied zeer de moeite waard.

U kunt een wandeling met gids aanvragen bij de VVV Lommel, Dorp 53, 3920 Lommel, telefoon (0032) 011 - 54 02 21 of bij conservator Albert Mertens, Duinenstraat 8, 3900 Overpelt, telefoon (0032) 011 - 64 94 00.

natuurpunt

Redactieadres

Voor België:
Tussenstraat 10
3910 Neerpelt
Voor Nederland:
Postbus 10308
6000 GH Weert

Wulpenvlucht wordt gedrukt
op minder milieubelastend
papier.

Afgiftekantoor 3920
Lommel 1 P209049

Struikrovers op pad

Geef een teek geen kans!

Als u in de natuur gaat wandelen, moet u zich goed beschermen tegen teken. Deze kunnen namelijk de ziekte van Lyme overbrengen. De meeste mensen die gebeten worden (94%) worden niet ziek en als u de teek binnen 24 uur verwijdert is de kans op ziekte zelfs te verwaarlozen. Wat zijn teken, hoe verwijdert u ze en wanneer moet u naar de dokter?

Een volwassen teek.

Teken zien er uit als bruin-zwarte spinnetjes en zijn tussen de 1 en 3 mm groot. Van maart tot november huizen zij in bossen, struiken en hoog gras. Ze bijten zich vast in de huid van mens en dier om zich vol te zuigen met bloed. Na een dag of vijf zijn ze verzadigd en laten ze los. Sommige teken zijn besmet met een bacterie die de Lymeziekte kan veroorzaken.

Voorkomen

Vermijd contact met struikgewas en hoog gras. Blijf dus op de paden en bedek uw benen. Voor kleine kinderen is een shirt met lange mouwen en een pet aan te bevelen. Daarnaast kunt u zich insmeren met een insectenwerend middel. Voor honden zijn er speciale tekenbanden in de handel. Als u

in de natuur bent geweest is het belangrijk om de huid en kleding te controleren op teken. Kijk vooral op plekken waar de huid dun of warm en vochtig is, zoals in liezen, knieholten, oksels en op de buik. Bij kinderen worden teken vaak op het hoofd, in de hals, achter de oren en bij de haargrens gevonden.

Besmetting

De ziekte van Lyme verloopt meestal in drie stadia.

- 1 Enkele dagen na de besmetting kan een rode, ringvormige huiduitslag ontstaan rond de plaats van de beet. Sommige mensen krijgen verschijnselen als hoofdpijn, koorts en vermoeidheid.

- 2 Na enkele weken of maanden kan men last krijgen van uitstralende pijn in arm of been, uitval van gezichtsspieren, dubbelzien, neiging tot flauwvallen, hartritme stoornissen of gezwollen gewrichten.
- 3 Maanden tot jaren later kan men te maken krijgen met een chronische huidaandoening, loop- of oriëntatiestoornissen of gewrichtsklachten.

Wanneer u klachten krijgt, moet u snel naar de huisarts. De ziekte wordt met antibioticum behandeld. Hoe eerder de behandeling, hoe beter het resultaat. Ook huisdieren kunnen de ziekte van Lyme oplopen, maar de klachten kunnen uitlopen van hoge koorts, stijve gewrichten tot gebrek aan eetlust. Raadpleeg uw dierenarts. Wilt u meer informatie, kijk dan bijvoorbeeld op de websites www.gezondheid.be en www.saag.nl

Tekenpincet Wanneer u een teek op uw huid ontdekt, moet u deze zo snel mogelijk verwijderen. Verdoof de teek niet. Trek hem voorzichtig met een draaiende beweging uit de huid en zorg dat u hem niet plat knijpt. Gebruik daarbij geen gewoon pincet, maar een speciaal tekenpincet dat te koop is bij apotheken, drogisten, dierenartsen en dierenspecialisten. Als de teek eruit is, kunt u het wondje desinfecteren met een watje, gedrenkt in alcohol.

Expositie De Bij en Wij

Tot 1 augustus kunt u in het Natuur- en Milieucentrum (NMC) De IJzeren Man in Weert een boeiende expositie over honingbijen en bijenteelt bekijken.

Honingbijen leven - in tegenstelling tot solitaire bijen - in een volk. Aan het hoofd van een bijenvolk

staat één koningin, wier voorname taak bestaat uit het leggen van eitjes. Daarnaast leven er in een volk zo'n 500 tot 1000 mannetjes, oftewel darren. Zij moeten de koningin in de lente of zomer bevruchten. De grootste groep in het volk wordt gevormd door de werkbijen of werksters: 40.000 tot 50.000 vrouwelijke bijen.

De werksters verrichten het meeste werk: ze verzorgen de nakomelingen van de koningin, verdedigen het volk en halen voedsel.

De tentoonstelling *De Bij en Wij* is te bezichtigen tijdens de openingstijden van het NMC. U vindt deze op pagina 4. In het volgende nummer van Wulpenvlucht gaan we wat dieper in op het thema bijen.

Een woordje met... Wim Vandenrijt

Hij heeft een opleiding als geograaf, is ongeveer tien jaar in dienst van de Vlaamse Landmaatschappij (vergelijkbaar met de Nederlandse Landinrichtingsdienst) en is betrokken bij

allerlei (natuur)projecten in de grensstreek van Limburg en Brabant in Vlaanderen. Een gesprek met Wim Vandenrijt.

“Samenwerking loont, om evenwicht te zoeken!”

We spreken af bij de Voorste Luysmolen op de grens van Bocholt en Bree. De Voorste Luysmolen is pas gerestaureerd in het kader van het landinrichtingsproject Noordoost-Limburg én is gelegen in Kempen~Broek.

Vlotte babbel

Wim komt bij de eerste kennismaking wat bescheiden over; is hij echter eenmaal over zijn werk aan het praten dan blijkt hij een rappe verteller te zijn. Met erg veel enthousiasme vertelt hij over allerlei projecten waarbij hij betrokken is: “Het is een lastig proces geweest. Begin jaren negentig was ik betrokken bij de start van het landinrichtingsproject Noordoost-Limburg. In Vlaanderen wilde men ervaring opdoen met inrichtingsprojecten op regionale schaal en een wettelijk kader voor landinrichtingsprojecten opbouwen. Nadeel was wel dat het lang duurde voor de eerste resultaten zichtbaar werden. Pas toen het subsidiebesluit in 1998 was vastgesteld, konden we met de eerste werken beginnen. In het begin waren we vooral bezig met studie, het kweken van draagvlak en het geven van voorlichting aan betrokkenen.”

Lokale partners

De Vlaamse Landmaatschappij (VLM) is de drijvende kracht achter landinrichtingsprojecten. De medewerking van lokale partners, zoals gemeentes en landbouwers, is bepalend voor het welslagen van een project. Het kan gaan om een kleinschalig project rond erfbeplanting of waterzuivering of om een groot ruilverkavelings- of natuurinrichtingsproject. Vandenrijt somt wat

Wim Vandenrijt voor de Voorste Luysmolen.

voorbeelden op: “De Aa-beek in Kinrooi is als totaalproject (o.a. natuurinrichting en wandelpaden) uitgewerkt door de VLM, maar de uitvoering gebeurt in onderdelen door de diverse partners. Een ander voorbeeld is de aanleg van vispaaiplaatsen langs de Zuid-Willemsvaart. Het is prachtig om te zien hoe je met resultaatgericht werken zaken in natuur én landbouw kunt ontwikkelen. Het vraagt alleen wel veel geduld en niet alle partners hebben hiervoor begrip...”

Over de grens kijken

Wim huldigt de opvatting dat we verder moeten kijken dan ons ‘eigen’ werkgebied: “Neem nou Kempen~Broek. Water stopt nu eenmaal niet bij de landsgrens, dus is overleg absoluut noodzakelijk! De wil is er zeker, dat heb ik wel gemerkt, alleen blijkt Nederland in allerlei opzichten voorop te lopen in de wetgeving, bijvoorbeeld bij ruimtelijke ordening. De eigen cultuur is belangrijk, dus hoop ik op geduld van onze noorderburen.”

Evenwicht

Wordt het groen of wordt het landbouw? Vandenrijt worstelt dagelijks met deze vraag. Met een compromis kom je volgens hem niet noodzakelijk tussen twee stoelen terecht. Conflicten kunnen vermeden worden door negatieve effecten voor bepaalde partijen te voorkomen of te verzachten. Wim: “Als noch de natuurbeschermers noch de landbouwers voor 100% tevreden zijn met de plannen, dan gaan wij er vanuit dat we de goede weg bewandelen. Toch is het niet altijd mogelijk een compromis te vinden en is het aan het beleid om keuzen te maken. Het blijft lastig omdat tussen praktijk en theorie zaken niet altijd zo duidelijk vastliggen.”

Wim Vandenrijt wil graag Ignace Ledegen aanwijzen voor het volgende interview. Eind februari nam Ignace afscheid van De Wulp én van de redactie van De Wulpenvlucht. Hij werkt nu bij het Grenspark ‘De Zoom-Kalmthoutse Heide’.